

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

Контроль за виконанням бюджету має забезпечити керування бюджетного процесу – своєчасне і повне надходження доходів, цілеспрямоване та ефективне використання бюджетних коштів. Оскільки бюджет є формою суспільної централізації державою грошових коштів, то і контроль має двосторонній характер – державний і суспільний. Державний здійснюється органами оперативного управління державними фінансами, у першу чергу державною податковою та аудиторською службами. [3].

Одним із принципів бюджетної системи і бюджетного процесу є принцип результативності та ефективності використання бюджетних коштів. Він передбачає, що при складанні та виконанні бюджетів учасники бюджетного процесу в межах встановлених їм бюджетних повноважень повинні виходити з необхідності досягнення заданих результатів з використанням найменшого обсягу коштів. Тому велике значення має застосування аудиту ефективності та результативності бюджетних коштів. Аудит ефективності – це контроль-аналітичний захід, спрямований на вдосконалення організації адміністрування державної (комунальної) власності, витрачання фондів грошових коштів, їх економії. Основна мета аудиту ефективності – визначення ефективності управління фінансовими потоками та державною (комунальною) власністю, оцінка ефективності державного адміністрування, виявлення можливостей поліпшення процесу реалізації соціальних функцій. [1].

Наразі, ДАС виділяє основні напрями фінансових порушень: незаконні витрати від завищеної вартості фінансових зобов'язань; нарахування та перерахування надходжень загального та спеціального фондів не в повному обсязі та з порушенням термінів; втрата активів через списання дебіторської заборгованості; незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій); завищення кількості чи вартості придбаних товарів та ін. [2].

Система контролю Рахункової палати інтегрована в основні складові бюджетного процесу і передбачає безперервний цикл контролю за виконанням бюджету кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: стадії попереднього контролю проектів бюджетів на черговий фінансовий рік, стадії оперативного контролю безпосередньо в ході виконання бюджетів поточного фінансового року та стадії подальшого контролю вже виконаних бюджетів за звітний фінансовий рік. Рахункова палата не наділена повноваженнями щодо притягнення до відповідальності посадових осіб органів публічної влади, які є винними у здійсненні порушення бюджетної дисципліни [1].

Імплементация світового досвіду забезпечення системи функціонування фінансового контролю, запровадження норм міжнародних стандартів у національні стандарти та вдосконалення законодавчої бази сприятиме підвищенню результативності контрольної діяльності та нівелює позитивну динаміку бюджетних правопорушень. Довгострокова стратегія надасть змогу щодо вирішення нагальних проблем, та повинна відповідати сучасним вимогам.

У діяльності органів державного фінансового контролю слід вдосконалити наступні напрями роботи:

- запровадження методу щодо проведення дистанційного аудиту за бюджетною ефективністю найбільш ризикованих об'єктів;
- розвиток "soft skills" кадрового складу органів фінконтролю;
- врегулювання питань відшкодування бюджетних коштів за вчинені бюджетні правопорушення; – запровадження інноваційних методів та сучасних технологій;
- міжнародне співробітництво в аспекті імплементації досвіду та його адаптації тощо [2].

Також необхідно впровадити сучасні методи оцінки ефективності бюджетних видатків з точки зору кінцевих цілей соціально-економічної політики, при цьому обов'язковою є співмірність з цими цілями досягнутих результатів. На нашу думку, систему державного фінансового контролю треба розглядати на основі організаційних принципів системного підходу, а саме: принципу концентрованості дій, принципу комплексності дій, принципу вирішальної ланки, принципу поетапного розвитку системи органів фінансового контролю, принципу організаційної динамічності [1].

Список використаної літератури

1. Іляшенко, А. (2021). ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ. *Економіка та суспільство*, (24). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-33>
2. Курганська Е.І.; Ушканов В. О. БЮДЖЕТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ БЮДЖЕТНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. «Світ наукових досліджень. Випуск 9»: матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції з економіки, інформаційних систем і технологій, психології та педагогіки. Тернопіль, 2022. 66 с.
3. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія : у 3-х т. / за ред. Т.І. Єфименко; Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ ; ДННУ «Акад. фін. управління». К., 2010.